LIST APOŠTOLA PAVLA RIMANOM

10. časť (14,1–15,4)

Podstatné a vedľajšie (14,1–9)

Slabého vo viere sa ujmite, ale nehádajte sa o názoroch. [2] Niekto je presvedčený, že môže jesť všetko; slabý je iba zeleninu. [3] Ten, kto je, nech nepohŕda tým, kto neje, a kto neje, nech nesúdi toho, kto je, lebo Boh ho prijal. [4] Kto si ty, že súdiš cudzieho sluhu? On stojí alebo padá svojmu pánovi. Ale bude pevne stáť, lebo Pán má moc podržať ho. [5] Lebo niekto robí rozdiel medzi dňom a dňom, iný nerozlišuje dni; len nech je každý úplne presvedčený o svojom. [6] Kto zachováva deň, zachováva ho kvôli Pánovi; kto je, je kvôli Pánovi, veď vzdáva vďaky Bohu; a kto neje, neje kvôli Pánovi a vzdáva vďaky Bohu. [7] Nik z nás totiž nežije pre seba a nik pre seba neumiera; [8] lebo či žijeme, žijeme Pánovi, či umierame, umierame Pánovi. Či teda žijeme alebo umierame, patríme Pánovi. [9] Veď Kristus práve preto zomrel a ožil, aby vládol aj nad mŕtvymi, aj nad živými.

(Rom 14:1-9 SSV)

Poznámky k textu:

„Problémom, ktorý privodil túto kapitolu, bolo možno napätie medzi pohanskými a židovskými veriacimi v rímskom zbore … Nezabúdajte, že táto kapitola je adresovaná úprimným Ježišovým nasledovníkom. Nie je určená pre telesných veriacich (1Kor 3:1). Obom skupinám je pripísaný ten najvyšší motív.“ (KLR)

- **Slabého vo viere sa ujmite** –
    - **ujmite**: „*Toto je prítomný mediálny imperatív (15:1). Je to neustály príkaz s dôrazom na predmet*.“ (KLR) – čiže skôr „ujímajte sa“ – neustále, nielen jednorázovo.
    - **slabého**: „*Zámeno „vy“ je v gréčtine slovesom, no v angličtine súvisí s významom „silných“ kresťanov (15:1). Poukazuje na dve skupiny v rímskom zbore. Mohlo to súvisieť s (1) napätím medzi veriacimi Židmi a pohanmi (15:7-21) alebo (2) rôznymi typmi osobností. Celý tento kontext sa zaoberá pravdivými, úprimnými veriacimi; niektorí sú vo svojej viere silní, iní slabí. Viera je tu použitá v zmysle chápania evanjelia a jeho radikálne nových a oslobodzujúcich dosahov. … Táto fráza je zdôraznená*

tým, že je v gréckom texte na začiatku. Doslovne znamená: "slabý vo viere". Prítomný čas sústreďuje čitateľa na skutočnosť, že sa to týka životného štýlu. Je to popis zákonníckeho zmýšľania." (KLR). Je dosť možné, že Pavol tým narážal hlavne na kresťanov zo Židovstva, ktorí mali sklon namiesto *metanoie* a uverenia skĺzavať späť do zákonníctva a mentality Zákona, nie viery.

- **ale nehádajte sa o názoroch** –
  - **hádať sa** – gr. *diakrisis* – niečo zhodnotiť a posúdiť, resp. odsúdiť.
  - **názor** – gr. *dialogismos* – logické myslenie, vyvodzovanie niečoho, hĺbanie nad niečím, v podstate *filozofovanie*. Dôležité je uvedomiť si, že Pavol tu nehovorí o *zásadných veciach*, ale len o, v podstate, *špekuláciách*, ktoré sa z týchto podstatných vecí dajú vyvodiť, ale ktoré sami o sebe, v kontexte Evanjelia, sú vedľajšie a podružné.
- **Ten, kto je… kto neje… –** „*Problém so stravou vznikol z dvoch možných zdrojov: (1) židovské stravovacie zákony (3M 11) alebo (2) mäso obetované pohanským modlám*[1] *(1Kor 8-10). Ježiš jasne učil, že strava nie je tým, čo znečisťuje človeka (Mt 15:10-20; Mk 7:14-23).*" (KLR) V skutočnosti tam zrejme boli prítomné oba dôvody. Na tomto príklade pekne vidieť *podružnosť* týchto problémov, ktoré nemajú, sami o sebe, žiaden súvis s podstatou Evanjelia a teda aj s podstatou kresťanstva!
  - **Ilustrácia zo súčasnosti**: „***Všetky piatky*** *v roku sú dňami pokánia. Veriaci v tieto dni konajú pokánie niektorým z nasledujúcich spôsobov: (1)* ***zdržovanie sa mäsitého pokrmu****, (2)* ***skutok nábožnosti:*** *účasť na svätej omši alebo krížová cesta alebo bolestný ruženec, (3)* ***čítanie Svätého písma*** *trvajúce aspoň 10 minút, (4)* ***skutok lásky k blížnemu****: návšteva chorého s konkrétnym prejavom pomoci alebo návšteva cintorína spojená s modlitbou za zosnulých alebo hmotná pomoc chudobným či viacdetným rodinám a pod., (5)* ***zrieknutie sa*** *sledovania televíznych programov (okrem správ) alebo fajčenia alebo alkoholických nápojov* ***alebo iné sebazaprenie****.*" – ako vidíme, v centre je POKÁNIE (= podstata), pričom spôsob je ponechaný na ľubovôli (s niekoľkými tipmi ako príkladmi). SLABÍ VO VIERE (= v podstate ešte NIE-ÚPLNE-VERIACI) sa orientujú na *vonkajší zákonnícky skutok*: nejesť mäso (nejaká bezmäsitá, alebo rybacia pochúťka im už ale nevadí ☺), pokánie s tým nespájajú v podstate žiadne, ale zato sa pohoršia a odsúdia iného, ktorý (súc silný-vo-viere) koná *pokánie*, ale odlišným spôsobom a dovolí si v piatok *jesť mäso*!!! ☺ ☹

---

[1] *Mäso modlám obetované bolo mäso, ktoré v pohanských chrámoch zabíjali ako obeť pred modlou. Toto mäso potom jedli tí, ktorí mali účasť na kultovom obrade. Pritom verili, že im takéto jedenie dá silu modly, ktorú uctievali, alebo získajú blahodarné účinky, ktoré daná modla predstavovala. Mäso, ktoré počas takýchto obradov nezjedli dostalo sa mäsiarom do obchodov a na trhoviská a ľudia si ich mohli bežne kúpiť. Tak niektorí kresťania toto mäso kupovali a jedli bez obáv, že by sa kultovo znečistili. Iní zase toto mäso nejedli z obavy, že by sa znečistili. Avšak hlavný problém bol v tom, že sa jedni nad druhými pohoršovali. Vzájomne sa osočovali obhajujúc každý svoju pravdu. To iste neprospelo nie len vzájomným vzťahom, ale najmä to škodilo pôsobeniu evanjelia milosti. Preto bolo nevyhnutne potrebné aj v tejto otázke zaujať správny postoj a uviesť veci na správnu mieru.* (evanjelium.ic.cz)

- **Nepohŕda… nesúdi…** – Toto už je zase podstata: Namiesto pohŕdania milovať a ujímať sa s láskou a porozumením slabých vo viere, ktorí potrebujú ešte len *evanjelizáciu* a pomoc uveriť. A, naopak, *nikto* nemá čo súdiť, nielen slabý vo viere, ale ani silný! Súd patrí Bohu!
- **Niekto robí rozdiel medzi dňom a dňom…** – toto by sa mohlo vzťahovať na židovské sviatky, ktoré (okrem Veľkej noci, súvisiacej s Kristom) boli pohanom úplne cudzie. Na to poukazuje aj Pavol, keď píše: *„Gal 4:9n: Ale teraz, keď ste poznali Boha, alebo skôr, keď Boh pozná vás, ako to, že sa znova vraciate k slabým a úbohým živlom a chcete im zasa slúžiť ako predtým?! Zachovávate dni, mesiace, obdobia a roky!“* a *„Col 2:16 Nech vás teda nik nesúdi pre pokrm ani pre nápoj, ani pre sviatok, novmesiac alebo soboty*“. Ako hovorí komentár, v tomto smere *„Všetky dni patria Bohu rovnako. Neexistujú nijaké zvláštne dni. Neexistuje nič také ako: „sekulárne verzus sväté“. Všetko je sväté!“*
    - Dôležité je ale pri tom mať na pamäti jedno: **V Pavlovej dobe kresťania už slávili NEDEĽU**, „ten prvý deň v týždni“! Ona bola privilegovaným dňom kresťanov a dňom slávenia Eucharistie! Čo, samozrejme, kolidovalo so židovskou tradíciou svätenia soboty. **Otázka svätenia *soboty* (a s tým spojených rabínskych predpisov) a ostatných židovských sviatkov sa tak pre kresťanskú cirkev stala marginálnou a okrajovou** – niečo ako dnes vianočné koledovanie, či iné folklórne zvyky a tradície, ktoré prežívajú, ale nie sú súčasťou a už vôbec nie podstatou kresťanstva!
- **Len nech je každý úprimne presvedčený o svojom…** – *„Toto je prítomný pasívny imperatív. Je to kľúčom k pokoju v tejto oblasti. Osobné presvedčenie veriacich je prioritou pre ich činy (v. 23)“* (KLR). V gréčtine doslova *„v mysli svojej dokonalý*“, resp. zavŕšený. Čiže **každé konanie musí vychádzať z úprimného presvedčenia, založeného na viere, ktorého cieľom nie ej uľahčiť si, či niečo si ospravedlniť sám pred sebou, ale úprimne slúžiť Bohu**: *„v horlivosti neochabujte, buďte vrúcneho ducha, slúžte Pánovi.* (Rom 12:11 SSV)“ Presne takto to Pavol vysvetľuje aj v našom texte: *„Kto zachováva deň, zachováva ho kvôli Pánovi; kto je, je kvôli Pánovi, veď vzdáva vďaky Bohu; a kto neje, neje kvôli Pánovi a vzdáva vďaky Bohu. [7] Nik z nás totiž nežije pre seba a nik pre seba neumiera; [8] lebo či žijeme, žijeme Pánovi, či umierame, umierame Pánovi. Či teda žijeme alebo umierame, patríme Pánovi. (Rom 14:6-8 SSV)*“

Otázka: ČO JE PODSTATNÉ?

Pavol hovorí o slobode *zrelého kresťana*, ako hovorí Pavol Galaťanom: „[13] *Lebo vy ste povolaní pre slobodu, bratia, len nedávajte slobodu za príležitosť telu* (Gal 5:13 SSV)“. V praxi to znamená:

- **PODRIADENOSŤ VIERY v podstatnom,**
- **SLOBODA A ROZMANITOSŤ vo vedľajšom a nepodstatnom.**

Otázka teda znie: Čo je podstatné?

Jadro kresťanstva

Niekedy žartom, niekedy zlomyseľne sa o Pavlovi hovorí, že „vymyslel kresťanstvo“. Toto „obvinenie“ má v sebe ale racionálne jadro:

Evanjelium je len základ a východisko pre kresťanstvo!

- **JEŽIŠ ohlasuje Božie Kráľovstvo a zvesť o Otcovi, ktorý odpúšťa hriechy**.
  - **MY TOMU UVERÍME – a čo potom?**
    - Pre niektorých evanjelikálov tuto všetko končí: Mám odpustené, raz a navždy a preto som spasený!
    - Ale pre Pavla a pre kresťanov sa týmto všetko ešte len začína!
- **Slovami apoštolov**:
  - „*Pozrite, akú veľkú lásku nám daroval Otec: voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme*. (1Jo 3:1 SSV)“
  - „[6] *Pretože ste synmi, poslal Boh do našich srdc Ducha svojho Syna a on volá: "Abba, Otče!"* [7] *A tak už nie si otrok, ale syn; a keď syn, tak skrze Boha aj dedič*. (Gal 4:6-7 SSV)“
  - „*Teda už nie ste cudzinci ani prišelci, ale ste spoluobčania svätých a patríte do Božej rodiny*. (Eph 2:19 SSV)“
  - **UVERENÍM SA ZAČÍNA:**
    - **NÁVRAT k Otcovi**: „[17] *Vstúpil teda do seba a povedal si: “Koľko nádenníkov u môjho otca má chleba nazvyš, a ja tu hyniem od hladu.* [18] *Vstanem, pôjdem k otcovi…* (Luk 15:17-18 SSV)“
    - **ŽIVOT V NOVEJ – BOŽEJ – RODINE**: „[26] *Veď skrze vieru v Kristovi Ježišovi ste všetci Božími synmi.* [27] *Lebo všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli.* [28] *Už niet Žida ani Gréka, niet otroka ani slobodného, niet muža a ženy, lebo vy všetci ste jeden v Kristovi Ježišovi.* (Gal 3:26-28 SSV)“

KRESŤANSTVO AKO RODINA:

- **Boh je náš jediný Otec**: „[9] *Ani Otcom nevolajte nikoho na zemi, lebo len jeden je váš Otec, ten nebeský.* (Mat 23:9 SSV)“
- **Prijíma nás za svojich synov a dcéry**: *„(Boh) nás podľa dobrotivého rozhodnutia svojej vôle predurčil, aby sme sa skrze Ježiša Krista stali jeho adoptovanými synmi* (Eph 1:5 SSV)“
- **Naše staré príbuzenské a pokrvné zväzky prijatím aktu adopcie zanikajú**: „[16] *Preto odteraz nepoznáme nikoho podľa tela.* (2Co 5:16 SSV)“
- **Stávame sa skutočnými synmi a dcérami Boha**: *„Pozrite, akú veľkú lásku nám daroval Otec: voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme*. (1Jo 3:1 SSV)“
- **Navzájom sa stávame súrodencami a pokrvnými**: „*Vy sa nedávajte volať Rabbi, lebo len jeden je váš Učiteľ, vy všetci ste bratia.* (Mat 23:8 SSV)“, porov. *„Ale v Kristovi Ježišovi ste sa teraz vy, čo ste boli kedysi ďaleko, stali skrze Kristovu krv blízkymi*. (Eph 2:13 SSV)“
- **Ježiš je náš starší a prvorodený brat**: „[29] *Lebo ktorých (Boh) predpoznal, tých aj predurčil, že sa stanú podobnými obrazu jeho Syna, aby on bol prvorodený medzi mnohými bratmi.* (Rom 8:29 SSV)“
- **Dohromady sme jediná, opravdivá rodina**: „[10] *Kým teda máme čas, robme dobre všetkým, ale najmä členom rodiny veriacich.* (Gal 6:10 SSV)“
- **Spoločne s Ježišom sa aj my stávame Božími dedičmi**: „[17] *Ale ak sme deti, sme aj dedičia: Boží dedičia a Kristovi spoludedičia* (Rom 8:17 SSV)“
- **Nebo sa tak stáva našim dedičným vlastníctvom, domovom a vlasťou**: „[20] *Veď naša vlasť je v nebi*. (Phi 3:20 SSV)“, resp. „[8] *Sme však plní dôvery a radšej sa chceme vzdialiť z tela a bývať u Pána.* (2Co 5:8 SSV)“, resp. „[2] *V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?! [3] Keď odídem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja.* (Joh 14:2-3 SSV)“
- **Od Ježiša Krista sa učíme žiť toto nové postavenie**: „[3] *Každý, kto má túto nádej v neho, usiluje sa byť čistý, ako je on (Kristus) čistý.* (1Jo 3:3 SSV)“, resp. *„oblečte si Pána Ježiša Krista; a o telo sa nestarajte podľa jeho žiadostí.* (Rom 13:14 SSV)“, resp. *„sme aj dedičia: Boží dedičia a Kristovi spoludedičia; pravda, ak s ním trpíme, aby sme s ním boli aj oslávení.* (Rom 8:17 SSV)“
- **A s týmto novým postavením prijímame za svoje aj Otcove zámery a diela, ktoré sú odteraz už našimi „rodinnými záležitosťami“**…: *„Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.* (Joh 20:21 SSV)“, resp. *„Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého [20] a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta*. (Mat 28:19-20 SSV)“

- **… pretože všetci ľudia okolo nás sú odteraz nič viac a nič menej, než naši stratení, ale stále opravdiví *súrodenci*, ktorých túžime tiež priviesť do jednoty Božej rodiny**, ako to vidíme už u Ježiša: *„Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tohto ovčinca. Aj tie musím priviesť a budú počuť môj hlas; a bude jedno stádo a jeden pastier* (Joh 10:16 SSV)“

Jednoducho, kresťanstvo je čosi nesmierne logické a pritom nesmierne jednoduché a komplexné súčasne. Asi sme tu už spomínali slová bl. Josemaria Escrivu, o ktorých hovorí Scott Hahn vo svojej knihe *Moja duchovná cesta v Opus Dei*:

> *„Bol práve čerstvo vysvätený a býval v Ríme, v blízkosti historického a administratívneho jadra Katolíckej cirkvi a najmä pri monsignorovi Escrivá, ktorý v tom čase ešte žil a bol veľmi zaujatý každodenným životom Diela (čiže Opus Dei, pozn. red.). Aká to musela byť radosť, keď bol tento mladý kňaz vyzvaný k predneseniu meditácie v centre Opus Dei, kde zakladateľ žil a pracoval. Témou bola „pokora". V istom bode svojej meditácie zvolal s veľkým presvedčením: „Duchovným základom Opus Dei je pokora." A azda aj urobil pauzu, aby táto veta väčšmi zarezonovala. Do tejto malej pauzy sa však zrazu ozval pevný a otcovský hlas: „Nie, nie je!" Z prítmia sa vynoril sv. Josemaría, ktorý rozhodnými krokmi kráčal k miestu, kde mladý muž kázal. Starý svätec oslovil mladého muža ako „syn môj" a dal mu pokyn, nech mu prepustí svoje miesto. Takže sám ukončil meditáciu, keď svojim poslucháčom - plným očakávania - odhalil skutočný základ Opus Dei. Ním je, povedal, Božie synovstvo.“*

- **Byť kresťanom znamená byť Božím synom (dcérou) – skutočne!**
- **Mať vzťahy a myslenie Božieho syna (dcéry) – skutočne!**
- **A keď si to osvojíme úplne a príde čas nášho návratu do vlasti – do Neba – výsledkom je VEČNÝ ŽIVOT, SPÁSA, NEBO, BLAŽENOSŤ – ale tie zase len spočívajú len v tomto a v ničom inom: V tom, že sme synovia a dcéry v Božej rodine a žijeme život Božej rodiny, Trojice!!!**

Ako v Nebi, tak i na zemi…

„Když Bůh stvořil člověka, muže a ženu, tak první příkaz, který jim dal, zněl, aby byli plodní a množili se. To bylo k obrazu Božímu - Otce, Syna a Ducha svatého, kteří jsou tři v jednom jako Boží rodina. V protestantské tradici byly pojmy „smlouva" a „kontrakt" chápány jako synonyma. Ale studium Starého zákona mě přivedlo k tomu, že pro starověké Izraelity neznamenala slovo „smlouva" totéž co „kontrakt". Slovem „kontrakt" se v Písmu rozumí výměna majetku, zatímco „smlouva" vyjadřuje výměnu osob, jejíž cílem je vytvoření posvátných rodinných svazků. Příbuzenské svazky se tedy vytvářely prostřednictvím smlouvy. (Chápáno z tohoto starozákonního pohledu byl pojem smlouvy spíše abstraktního rázu.) Ve skutečnosti byly smluvní rodinné svazky silnější než biologické - hlubší význam Božích smluv ve Starém zákoně spočíval v tom, že Bůh se s otcovskou péčí stará o izraelský národ jako o svoji vlastní rodinu. Když s námi Kristus uzavíral Novou smlouvu, znamenalo to mnohem víc než pouhý obchodní kontrakt nebo výměnu v právním slova smyslu, při níž by si vzal naše hříchy a dal nám za ně své ospravedlnění, jak si to představovali Luther a Kalvín. Ačkoliv je i tento aspekt pravdivý, nepostihuje toto vysvětlení plnou pravdu evangelia. Já jsem došel k tomu, že Nová smlouva

tvoří základ pro novou celosvětovou rodinu, ve které se Kristus dělí o své vlastní Boží synovství tím, že nás činí Božími dětmi. … Během týdne jsem vyučoval Písmo na soukromé křesťanské střední škole. Sděloval jsem studentům všechny své poznatky o smluvním svazku Boží rodiny a oni je nadšeně přijímali. Vysvětloval jsem a rozebíral sérii smluvních svazků, které Bůh uzavřel se svým lidem. Nakreslil jsem jim časovou přímku a ukázal na ní, jak každá smlouva, kterou Bůh uzavřel, byla od úsvitu lidských dějin projevem jeho otcovské péče. Jeho smlouva s Adamem byla charakterizována ustanovením manželství mezi mužem a ženou, smlouva s Noem zahrnovala rodinu i se služebnictvem a domácností, smlouva s Abrahámem byla vytvořena na základě rodinného klanu - kmene, smlouva s Mojžíšem již zahrnovala dvanáct kmenů, které se pojily v rodinu jednoho národa, smlouva s Davidem ustanovila Izrael jako rodinu jednoho královského národa. Nakonec Kristus ustanovil Novou smlouvu jako po celém světě rozšířenou, všeobecnou (z řeckého katholikos) Boží rodinu, vztahující se na všechny národy, nejen na Židy, ale i na ostatní. Studenti z toho byli celí rozrušení a zajímalo je to - celá Bible tím pro ně dostávala smysl. Jeden student mi položil otázku: „Jak by asi tato celosvětová rodina měla vypadat?" Nakreslil jsem na tabuli velkou pyramidu a vysvětloval: „Měla by vypadat jako velká rozvětvená rodina, pokrývající celý svět. Na každé její úrovni by měly být různé osoby v roli otců, kteří mají od Boha poslání být nositeli jeho lásky a vykonávat jeho zákon mezi Božími dětmi." Další z mých studentů, který byl katolíkem, to nahlas komentoval slovy: „Ta pyramida hodně připomíná katolickou Církev s papežem na vrcholku."“

(Scott a Kimberley Hahnoví, Naše cesta do Katolické církve)

- **<u>JEŽIŠ</u> prichádza v mene svojho Otca, aby Ho tu, na zemi, sprítomnil a zhromaždil okolo seba** (ako starší brat, zastupujúci a konajúci v Mene Otca) **Jeho roztratenú rodinu**:
    - **Stojí na Otcovej pozícii**: *„Filip, toľký čas som s vami a nepoznáš ma?! Kto vidí mňa, vidí Otca*. (Joh 14:9 SSV)“
    - **Koná Otcove zámery**: *„…lebo som nezostúpil z neba, aby som plnil svoju vôľu, ale vôľu toho, ktorý ma poslal*. (Joh 6:38 SSV)“
    - **A nakoniec k učeníkom má vzťah ako otec k synom**: *„Deti moje, ešte chvíľku som s vami…* (Joh 13:33 SSV)“
    - **… a považuje ich za svoju rodinu**: *„Rozhliadol sa po tých, čo sedeli okolo neho, a povedal: "Hľa, moja matka a moji bratia.* (Mar 3:34 SSV)“
- **<u>APOŠTOLI</u> po odchode Krista pokračovali v tomto Jeho diele „sprítomňovať Otca“ a zhromažďovať okolo seba Božiu rodinu**:
    - **Pristupujú ku svojim učeníkom takisto ako k deťom**: *„Deti moje, toto vám píšem, aby ste nehrešili. (1Jo 2:1 SSV) … Deti moje, je posledná hodina. (1Jo 2:18 SSV) … A teraz, deti moje, ostávajte v ňom (1Jo 2:28 SSV) … Deti moje, nech vás nik nezvedie. (1Jo 3:7 SSV) … Deti moje, nemilujme len slovom a jazykom (1Jo 3:18 SSV) … Vy, deti moje, ste z Boha a zvíťazili ste (1Jo 4:4 SSV) … Deti moje, chráňte sa modiel! (1Jo 5:21 SSV) … [4] Nemám väčšej radosti, ako keď počujem, že moje deti žijú v pravde. (3Jo 1:4 SSV)*“

- **A sami seba vnímajú ako tých, ktorí z Božieho poverenia vykonávajú „úrad otcov“ v Mene jediného Otca v Nebi…**: „[15] *Veď keby ste mali hoc aj desaťtisíc vychovávateľov v Kristovi, otcov nemáte mnoho, lebo v Kristovi Ježišovi ja som vás splodil skrze evanjelium.* [16] *Prosím vás teda, napodobňujte ma!* (1Co 4:15-16 SSV)“, resp. „[19] *Deti moje, znovu vás v bolestiach rodím, kým vo vás nebude stvárnený Kristus.* (Gal 4:19 SSV)“, resp. „*Títovi, pravému synovi podľa spoločnej viery: Milosť a pokoj od Boha Otca* (Tit 1:4 SSV)“, resp. „*prosím ťa za svojho syna Onezima, ktorého som splodil v okovách*. (Phm 1:10 SSV)“
- **… ako to robil pred nimi Ježiš**: „*Preto, svätí bratia, účastníci nebeského povolania, hľaďte na Ježiša, apoštola a veľkňaza nášho vyznania*. (Heb 3:1 SSV)“

- **BISKUPI A STARŠÍ: V cirkvi tento úrad ďalej pokračuje pod názvom „biskupi“ a „starší“**:
  - „*Starších, čo sú medzi vami, prosím ako spolustarší a svedok Kristových utrpení,* (1Pe 5:1 SSV)“ – prepojenie a stotožnenie s úradom apoštola
  - „[25] *Veď ste boli ako blúdiace ovce, ale teraz ste sa vrátili k pastierovi a biskupovi svojich duší.* (1Pe 2:25 SSV)“ – a prepojenie s poslaním, miestom a úradom samého Krista.
  - **Preto apoštoli všade ustanovovali vhodných ľudí za „starších“** (= prezbyterov, čiže kňazov), **aby** (ako na to prišiel už Scott Hahn) **všade vytvárali túto rodinnú štruktúru s otcom konajúcim v Mene Otca na čele** – porov.: „[14] *Preto zohýnam kolená pred Otcom,* [15] *od ktorého má meno každé otcovstvo na nebi i na zemi* (Eph 3:14-15 SSV)“
    - „*Na to som ťa nechal na Kréte, aby si usporiadal, čo ešte treba, a po mestách ustanovil starších, ako som ti prikázal. …* [7] *Lebo biskup ako Boží správca musí byť bez úhony, nie pyšný, hnevlivý, pijan, bitkár, ani žiadostivý mrzkého zisku,* [8] *ale pohostinný, láskavý, triezvy, spravodlivý, nábožný, zdržanlivý,* [9] *taký, ktorý sa drží spoľahlivého slova podľa učenia, aby bol schopný aj povzbudzovať v zdravom učení, aj usvedčovať tých, čo protirečia.* (Tit 1:5.7-9 SSV)“ – čiže **má mať vlastnosti, zodpovednosť, ale aj autoritu opravdivého „námestníka Otca“ v Božej rodine**!

- **Aj preto dokážeme ešte lepšie pochopiť rázne slová sv. Ignáca Antiochijského:** „*Zdravím ji (= Církev vo Filadelfii) v krvi Ježíše Krista, který dává věčnou a stálou radost těm, kteří žijí v jednotě s biskupem, jeho kněžími a diakony podle vůle Ježíše Krista zvolenými a které, aby byli pevní, posílil On z vlastního rozhodnutí Duchem Svatým.“ (Ignác Antiochijský Filadelfčanom, úvod)*“, resp. „*Všetci nech majú v úcte diakonov ako samého Ježiša Krista, biskupov ako Otcov príklad a kňazov ako Boží senát a poradný zbor apoštolov.*

Bez nich sa cirkev nemôže nazývať cirkvou! … Takýchto ľudí (= bludárov)sa chráňte! A bude to vtedy, ak nespyšniete a neodlúčite sa od Boha Ježiša Krista, od biskupa a od apoštolského zriadenia. Kto je vo vnútri cirkvi, je čistý. To znamená: kto niečo koná bez biskupa, kňazov a diakonov, ten nemá čisté svedomie! (Ignác Antiochijský Trallančanom; 107 po Kr.)“

- **Jednoducho – „parta teenagerov, ktorí ušli z domu“, nemôže sama, bez otca, vytvoriť rodinu – a rovnako to nemôže nikto vzhľadom na Božiu rodinu, Cirkev.** Tú založil Ježiš a postavil ju na základe apoštolov – a inú, mimo nich a bez nich, si „stvoriť“ nemôžeme… „[20] *Ste postavení na základe apoštolov a prorokov; hlavným uholným kameňom je sám Kristus* Ježiš. (Eph 2:20 SSV)“

- **DODNES je táto schéma v Cirkvi prítomná:**
  - v oslovení „pápež“, čiže „otec“
  - v titulovaní kňazov a biskupov ako „otcovia“
  - a zakotvené v cirkevnom práve ☺:
    - <u>FARÁR</u> má „*poznať veriacich, zverených do jeho starostlivosti; preto má navštevovať rodiny, mať účasť na starostiach, súženiach a osobitne na žiaľoch veriacich a v Pánovi ich posilňovať, ako aj múdro karhať, keď v niečom pochybili; chorým, predovšetkým umierajúcim má pomáhať súcitnou láskou, s osobitnou pozornosťou sa má ujímať chudobných, utrápených, osamelých, vyhnaných z vlasti a tých, na ktorých doliehajú osobitné trápenia.*“ (porov. c. 528 a 529 CIC)
    - <u>BISKUP</u>: „*má byť starostlivý voči všetkým veriacim, ktorí sú zverení do jeho starostlivosti, bez ohľadu na ich vek, postavenie alebo národnosť. Pamätajúc na to, že je zaviazaný dávať príklad svätosti v láske, poníženosti a jednoduchosti života, má sa všemožne usilovať napomáhať svätosť veriacich podľa povolania vlastného každému z nich, a keďže je hlavným rozdávateľom Božích tajomstiev, má sa stále vynasnažovať, aby veriaci zverení jeho starostlivosti slávením sviatostí rástli v milosti a aby poznali a žili veľkonočné tajomstvo.*“ (porov. c. 528 a 529 CIC) – čiže skôr „otec otcov“, ktorými sú kňazi v jednotlivých farnostiach.
    - <u>PÁPEŽ</u>: potom završuje túto „pyramídu“ Božej rodiny ako „sluha sluhov Božích“ – námestník Kristov (ako On bol námestník Otcov), slúžiaci tak na Kristovom mieste všetkým, na celom svete.

Život Božej rodiny na zemi v praxi

- **V prvom rade to znamená mať RODINNÉ VZŤAHY s Bohom a navzájom**:
  - **<u>S BOHOM</u>**:
    - **Dôvera ako voči Otcovi**: „*7 Proste a dostanete! Hľadajte a nájdete! Klopte a otvoria vám! 8 Lebo každý, kto prosí, dostane, a kto hľadá, nájde, a kto klope, tomu otvoria. 9 Alebo je medzi vami človek, čo by podal synovi kameň, keď ho prosí o chlieb? 10 Alebo keby pýtal rybu, čo by mu dal hada? 11 Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dávať dobré dary svojim deťom, o čo skôr dá váš Otec, ktorý je na nebesiach, dobré veci tým, čo ho prosia.* (Mat 7:7-11 SSV)“
    - **Synovská oddanosť Otcovi**: „*21 Nie každý, kto mi hovorí: “Pane, Pane,” vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.* (Mat 7:21 SSV)“, resp. „*Lebo každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra i matka.* (Mat 12:50 SSV)“
  - **SO <u>SÚRODENCAMI</u> V BOŽEJ RODINE:** „*12 Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás.* (Joh 15:12 SSV)“, resp. „*21 A toto prikázanie máme od neho: aby ten, kto miluje Boha, miloval aj svojho brata*. (1Jo 4:21 SSV)“
    - **a to hmatateľne a konkrétne:** „*42 Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách. 43 Všetkých sa zmocňovala bázeň; prostredníctvom apoštolov sa dialo množstvo divov a znamení. 44 Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné.* (Act 2:42-44 SSV)“, resp. „*2 Neste si vzájomne bremená, a tak naplníte Kristov zákon.* (Gal 6:2 SSV)“ (!!!), resp. „*17 Ak má niekto pozemský majetok a vidí brata v núdzi, a srdce si pred ním zatvorí, ako v ňom môže ostávať Božia láska? 18 Deti moje, nemilujme len slovom a jazykom, ale skutkom a pravdou.* (1Jo 3:17-18 SSV)“ – zaujímavé spojenie je „Božia láska“, nie „láska k Bohu“! Pretože byť kresťanom znamenám milovať ako Boh, milovať Božou láskou – a teda *rodinnou* láskou!!!

VONKAJŠIA ŠTRUKTÚRA

- Už sme spomínali, že **počnúc Ježišom** platí ono „ako v Nebi, tak i na zemi“ a **Ježiš a Jeho apoštoli s biskupmi a staršími vytvárajú HMATATEĽNÚ A VIDITEĽNÚ Božiu rodinu, štruktúrovanú ako rodinu – Cirkev**!

- Ale **má to aj iné, povedzme „rituálne“ prejavy**:
    - **BEŽNÁ RODINA má tiež svoje rodinné rituály**, ktoré vyjadrujú a súčasne napomáhajú jej jednote:
        - spoločný nedeľný obed
        - slávenie narodením a menín jej členov
        - slávenie významných sviatkov a dní, hoci aj výročie sobáša a podobne.
        - oslovovanie sa ako otec, matka, brat, sestra, tykanie si,…
    - **BOŽIA RODINA na zemi to prežíva úplne rovnako**:
        - NEDEĽNÁ EUCHARISTIA ako „nedeľný obed“ a stretnutie sa celej Božej rodiny v danom meste (mieste)
        - SVIATKY jej svätých členov
        - OSLAVA významných dní, hoci aj napríklad Veľkej noci a podobne
        - OSLOVOVANIE SA ako bratia a sestry, tykanie si,…

A teraz poďme naspäť k Pavlovi:

V kresťanstve sú veci:

- **<u>PODSTATNÉ</u>** – a tam **nie je možný žiaden kompromis**:
    - **BOH, ktorý je OTEC** – ak si vyberiem za „otca“ niekoho iného, alebo nepovažujem Boha za svojho skutočného otca, nemôžem byť kresťanom.
    - **SYNOVSTVO** – ak nemienim žiť ako Boží syn (dcéra) podľa vzoru Krista, nemôžem byť kresťanom.
    - **RODINA** – Boh založil na zemi jedinú rodinu, postavenú na Kristovi a apoštoloch a ich nástupcoch – nemôžem si len tak, kedykoľvek sa mi zachce, zakladať nejaké „vlastné Božie rodiny“ (ako to urobili napríklad Svedkovia Jehovovi, či desiatky tisíc protestantských cirkví, cirkvičiek a siekt…)
    - **LÁSKA TVORIACA JEDNOTU** podľa Ježišových slov: „*22 A slávu, ktoré si dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my jedno - 23 ja v nich a ty vo mne. Nech sú tak dokonale jedno, aby svet spoznal, že si ma ty poslal a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa.* (Joh 17:22-23 SSV)“ – ak toto nemienim, nemôžem byť kresťanom.
- **<u>DÔLEŽITÉ</u>** – sem patria veci, ktoré síce nie sú podstatné, ale sú ešte stále v srdci Božej rodiny – Cirkvi, či blízko neho.
    - **Sem patrí napríklad aj nedeľná omša**.
        - ***V bežnej rodine jej miesto zodpovedá nedeľnému zhromaždeniu sa rodiny a spoločnému obedu**. Nie je to modla. Nie je tu nutnosť zúčastniť sa obeda za každú cenu. Sú prípady, kedy sa jednoducho niekto nedostaví a je to v poriadku:*

je chorý, má nevyhnutnú prácu, alebo je možno na výlete, či na dovolenke. Ale každý vie, kedy a koľko je ešte únosné – a ak sa niekto tomuto stretnutiu vyhýba dobrovoľne a bezdôvodne, dáva tým vlastne už len najavo, že sa viac necíti členom rodiny a už k nej nepatrí…

- **Podobne to platím o stretnutí Božej rodiny v nedeľu a o spoločnom slávení Baránkovej hostiny – Eucharistie**. Nie je to modla. Nie je tu nutnosť zúčastniť sa svätej omše *za každú cenu*. Sú prípady, kedy sa jednoducho niekto nedostaví a je to v poriadku: je chorý, má nevyhnutnú prácu, alebo je možno na výlete, či na dovolenke. Ale každý vie, kedy a koľko je ešte únosné – a ak sa niekto tomuto stretnutiu vyhýba dobrovoľne a bezdôvodne, dáva tým vlastne už len najavo, že sa viac necíti členom rodiny a už k nej nepatrí…
- **Podobne „fungujú“ aj ostatné veci na tejto úrovni**…

- **<u>DOPLNKOVÉ A VEDĽAJŠIE</u>** – a **PRÁVE TU VLÁDNE PAVLOVA SLOBODA**!
  - ***V bežnej rodine*** *napríklad môžu mať rôzni jej členovia rôzne zvyky, rôzne tradície, rôzne záujmy, záľuby,… Nie sú to podstatné veci. Kým neškodia rodine ako takej, alebo nie sú vyslovene zlé, je jedno, kto ako a čomu z toho sa venuje!*
  - **Podobne v Božej rodine** – Cirkvi existuje obrovské množstvo takýchto doplnkových zvyklostí, tradícii, ale aj záujmov a povolaní:
    - **Rôznosť tradícii** (len si spomeňte na najrôznejšie vianočné zvyky!) – a to aj na úrovni ako je obrad slávenia eucharistie, či otázka celibátu u kňazov a podobne.
    - **Rôznosť povolaní a záujmov** – len si spočítajme rehole a ich obrovskú rôznorodosť, či rôzne hnutia, spoločenstvá a spirituality…
    - **Rôznosť pohľadov a spiritualít**: niekto uprednostňuje ruženec, niekto hesychazmus, niekto modlitbu mlčania, niekto obľubuje krížovú cestu, pre niekoho je to utrpenie byť na nej ☺ a podobne…
    - atď.
      - ***Je to ako s jedlom****: JED je zlý vždy a všade a preto ho nikto jesť nebude. VODA je povinná každému, nikto nemôže nepiť. No a ostatné jedlo je v zásade všetko dobré a všetko výživné – a je na každom jednom človekovi, čo mu chutí a čo uprednostní. Prečo by to mal byť dôvod pohŕdania, či posudzovania?*
      - **Podobne v kresťanstve** jestvuje JED (= Hriech, kde nejestvuje kompromis), VODA (= povinné a nutné veci, ktoré nie je možné zanechať, ani za nič iné vymeniť) – a potom OSTATNÉ JEDLO (= všetko ostatné, v zásade prínosné a užitočné, kde si každý môže vyberať podľa toho, čo mu viac a lepšie „sedí“).
  - **PAVOL HOVORÍ, že v tejto oblasti platí jediná zásada**:
    - **Nech je každý úprimne presvedčený o svojom**, bez pochybovania, pretože *„kto je, hoci má pochybnosti, je odsúdený, lebo to nebolo z viery; a všetko, čo nie je z viery, je hriech*. (Rom 14:23 SSV)“

- **Nech je to bez povyšovania sa, ale aj bez úzkosti**: „[22] *Tú vieru, ktorú máš, maj sám pre seba pred Bohom. Blahoslavený, kto nesúdi seba samého za to, čo uznáva za dobré.* (Rom 14:22 SSV)“ – fakt krásna veta. Hovorí, že **na jednej strane by sa určite nemalo stať, že sa budeme pred inými vyťahovať**, akí sme my už „zrelí vo viere“ (a súčasne totálne retardovaní v láske ☺), **ale na druhej strane** to, že sa v takýchto podružných veciach líšime hoci aj od väčšiny, **by v nás nemalo vyvolávať výčitky svedomia a úzkosti**, pokiaľ sme naozaj o svojom úprimne a vo viere presvedčení.
- **Nech je to bez posudzovania, alebo pohŕdania**: „[10] *Prečo teda súdiš svojho brata? A ty prečo svojím bratom pohŕdaš? Veď všetci budeme stáť pred Božou súdnou stolicou.* (Rom 14:10 SSV)“
- **A potom, nakoniec,…:**

Záujmy Božej rodiny nadovšetko! (14,13–15,4)

[13] Nesúďme už teda jeden druhého, ale radšej hľaďte, aby ste neboli bratovi na pád alebo na pohoršenie. [14] Viem a som si istý v Pánu Ježišovi, že nič nie je nečisté samo v sebe; len tomu je niečo nečisté, kto to za nečisté pokladá. [15] Ale ak sa tvoj brat zarmucuje pre jedlo, už nekonáš podľa lásky. Neprivádzaj svojím jedlom do záhuby toho, za ktorého zomrel Kristus! [16] Nech teda nie je vaše dobro vystavené potupe. [17] Veď Božie kráľovstvo nie je jedlo a nápoj, ale spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom. [18] Kto takto slúži Kristovi, páči sa Bohu a ľudia si ho vážia. [19] Preto sa usilujme o to, čo slúži pre pokoj a na vzájomné budovanie. [20] Nenič Božie dielo pre jedlo! Ono je všetko čisté, ale zlé je pre človeka, ktorý jedením pohoršuje. [21] Dobre je nejesť mäso a nepiť víno ani nič, čo pohoršuje tvojho brata.

(Rom 14:13-21 SSV)

My silnejší sme povinní znášať slabosti slabých a nehľadať záľubu sami v sebe. [2] Nech sa každý z nás páči blížnemu na jeho dobro a budovanie. [3] Veď ani Kristus nehľadal záľubu v sebe, ale ako je napísané: "Padajú na mňa urážky tých, čo teba urážajú." [4] A všetko, čo bolo kedysi napísané, bolo napísané nám na poučenie, aby sme skrze trpezlivosť a útechu z Písma mali nádej.

(Rom 15:1-4 SSV)

Čo rozhoduje o tom, čo je dobrom?

- **SÚ VECI, KTORÉ SÚ ZLÉ** – ako napríklad krádež, alebo zabitie – **a predsa sú situácie, kedy sú legitímne a dovolené** (sebaobrana, krajná núdza, záchrana väčších hodnôt,…) a stávajú sa tak akoby „dobrými“, dokonca prikázanými…[2]
- **A ZASE DOBRO sa môže stať zlom – napríklad ak sa stane pohoršením** pre iného a dôvodom jeho pádu!
- **ČO TEDA ROZHODUJE o ich konečnom dobre, alebo zle?**
    - ***Veď Božie kráľovstvo nie je jedlo a nápoj, ale spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom***.
        - **Filozofická definícia ZLA** znie: „Uprednostniť nižšie dobro pred vyšším“
        - **Pavol to vyjadrí veľmi podobne**: „*12 "Všetko smiem." Ale nie všetko osoží. "Všetko smiem." Ale ja sa ničím nedám zotročiť.* (1Co 6:12 SSV)“ Všetko je teda dobré, alebo, ako hovorí Pavol, „*Viem a som si istý v Pánu Ježišovi, že nič nie je nečisté samo v sebe*“. O tom, či sa to stane zlom, alebo to bude dobrom, rozhoduje *účel* a *cieľ*, ku ktorému to smeruje a ktorému slúži a *výsledok*, ktorý to spôsobuje.
            - **Uprednostniť jedlo, pitie a svoju „slobodu“ zrelého kresťana na úkor Božej rodiny, vzťahov lásky a vzájomného budovania sa vo viere, je ZLOM** a len dokazuje, že dotyčný „silný vo viere“ taký rozhodne nie je a je vo viere ešte úplne nezrelý! „*Nenič Božie dielo pre jedlo! Ono je všetko čisté, ale zlé je pre človeka, ktorý jedením pohoršuje*“
            - **A naopak, je DOBRÉ slobodne a dobrovoľne obetovať jedlo, pitie, zábavu, záľuby, čokoľvek, hoci je to samo v sebe dobré, v záujme vyššieho a vznešenejšieho cieľa, toho najvyššieho, ktorým je láska a jednota Božej rodin**y: „*Dobre je nejesť mäso a nepiť víno ani nič, čo pohoršuje tvojho brata.*“
- **Pre Pavla je teda kľúčovým rozlišovacím kritériom požiadavka robiť všetko tak, aby to bolo na BUDOVANIE Božej rodiny a na jej vzrast.**
    - **POHORŠENIE** – gr. *skandalon* – príčina pádu. V SZ má význam „pasca“, „osídlo“, niečo, čo spôsobí pád a tým pádom zatratenie človeka. Preto Ježiš hovorí s tak nesmiernou vážnosťou: „***Luk 17:2*** *Tomu by bolo lepšie, keby*

---

[2] porov. napr.: „*15 Kto udrie svojho otca alebo svoju matku, musí zomrieť.* (Exo 21:15 SSV)“, alebo „*14 Zachovávajte moju sobotu, nech vám je svätá! Kto ju znesvätí, musí zomrieť. Kto by v ten deň pracoval, bude vyhubený spomedzi svojho ľudu!* (Exo 31:14 SSV)“ atď. A nezáleží na tom, že je to „len Starý Zákon“…!

mu zavesili mlynský kameň na krk a hodili ho do mora, akoby mal pohoršiť jedného z týchto maličkých.“

- **ZARMUCUJE** – doslova stav smútku, bolesti, utrpenia…
- ***Nech teda nie je vaše dobro vystavené potupe*** – niektoré preklady prekladajú obšírnejšie: *„nedovoľ, aby sa o tom, čo je pre teba dobrou vecou, hovorilo ako o zlom“. „Sloboda sa veľmi ľahko môže zmeniť na „dovoľovanie si“! „Dobrá vec“ v tomto verši sa týka činov silného brata. Ak sa silný kresťan správa vo svojej slobode takým spôsobom, že to negatívne ovplyvňuje a duchovne poškodzuje slabých veriacich, „dobrá vec“ sa stáva príležitosťou pre toho zlého!*“ (KLR)
- **A to nielen „dovnútra“ ale aj s ohľadom na „stratených synov a dcéry“ navonok**: *„Zdá sa, že tento verš mení zameranie od toho, ako sa kresťania voči sebe správajú, k možnému záujmu o neveriacich (v. 18b). Toto sloveso je odvodené od slova „rúhanie“ (hovorené), ktoré sa obyčajne používa o neveriacich.*“ (KLR)

- ***Nech sa každý z nás páči blížnemu na jeho dobro a budovanie. [3] Veď ani Kristus nehľadal záľubu v sebe…*** – čo tým Pavol myslí, vyjadruje veľmi dobre na inom mieste, kde hovorí o sebe: „*[19] Lebo hoci som slobodný voči všetkým, stal som sa sluhom všetkých, aby som čím viacerých získal. [20] Pre Židov som sa stal akoby Židom, aby som získal Židov. Pre tých, čo sú pod zákonom, bol som akoby pod zákonom - hoci sám som nebol pod zákonom -, aby som získal tých, čo boli pod zákonom. [21] Pre tých, čo boli bez zákona, bol som akoby bez zákona - hoci bez Božieho zákona som nebol, ale bol som pod Kristovým zákonom -, aby som získal tých, čo boli bez zákona. [22] Pre slabých som sa stal slabým, aby som získal slabých.* ***Pre všetkých som sa stal všetkým****, aby som zachránil aspoň niektorých. [23] A všetko robím pre evanjelium…* (1Co 9:19-23 SSV)“
  - **TOTO JE <u>ZÁSADNÁ NORMA</u>:** Dobro Kristovho Tela – Cirkvi, dobro našich súrodencov v Božej rodine! **Podľa nej sa posudzuje dobro a zlo každého nášho skutku, nech už je *objektívne* sám v sebe akýkoľvek!**
  - **Biblia o tom hovorí aj inde**: „*[29] Z vašich úst nech nevyjde nijaké zlé slovo, ale iba dobré, na potrebné budovanie, aby prinášalo milosť tým, čo počúvajú.* (Eph 4:29 SSV)“, resp. „*Keď sa zídete, každý niečo má: dar chválospevu, náuky, zjavenia, jazykov, vysvetľovania; všetko nech je na budovanie.* (1Co 14:26 SSV)“, resp. „*[11] On ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov, [12] aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, [13] kým nedospejeme všetci k jednote viery a poznania Božieho Syna* (Eph 4:11-13 SSV)“, resp. „*[10] Podľa toho, kto aký dar dostal, slúžte si navzájom ako dobrí správcovia mnohotvárnej Božej milosti. [11] Keď niekto hovorí, tak len ako Božie slovo; keď niekto slúži, tak len z moci, ktorú uštedruje Boh, aby bol vo všetkom oslávený Boh skrze Ježiša Krista.* (1Pe 4:10-11 SSV)“